

MUISTIO/MA ja TP

14.12.2012

KVANK / Työn ja päivätoiminnan valiokunnan kokous

Aika: 10.12.2012 klo 12.00-16.00

Paikka: Kehitysvammaliitto (4. krs luentosali), Viljatie 4 A, 00700 Helsinki

Läsnä-/poissaolijat:

Organisaatio	Varsinainen jäsen				Varajäsen			
	Sukunimi	Etu-nimi	Läsnä	Pois-sa	Suku-nimi	Etu-nimi	Läsnä	Pois-sa
Aspa Palvelut Oy	Milonoff	Seija		X				
Asumispalvelusäätiö ASPA	Rajaniemi	Katja	X		Lintinen	Milka		X
Autismi- ja Aspergerliitto	Tiitinen	Sanna	X					
Autismisäätiö	Ulander	Ritva		X	Häikiö	Janne	X	
Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	Mäki-Torkko	Marjut	X					
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden Eksote	Ikäheimonen	Anne	X					
Eteva kuntayhtymä	Hento	Merja	X		Repo	Laura-Kaisa	X	
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl FDUV	Avellan	Monica	X		Mäenpää	Marita	X	
Helsingin kaupunki	Pohjanheimo-Vihavainen	Elisabeth		X	Rajamaa	Lila	X	
Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsi	Leino	Terttu	X					
Joensuun kaupunki	Finne	Ari		X	Hagman	Anu		X
Jyväskylän kaupunki	Oinonen	Mirka		X				
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö	Hänninen	Katri	X					
Kehitysvammaisten Tukiliitto	Vuorenpää	Kari	X		Hakola	Mari	X	
Kehitysvammaliitto	Ahltén	Marika	X					
Keski-Suomen Vammaispalvelusäätiö	Martikainen	Katri	X					
Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä	Mustonen-Juopperi	Merja	X					

(jatkuu)	Varsinainen jäsen				Varajäsen			
Organisaatio	Sukunimi	Etu-nimi	Läs-nä	Pois-sa	Sukunimi	Etu-nimi	Läs-nä	Pois-sa
Kouvolan kaupunki	Haikonen	Anja	X		Rinkinen	Pertti		X
KVPS Tukena Oy	Hyvärinen	Minna	X		Sulonen	Jyrki		X
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä Carea	Pesu	Timo	X					
Kärkulla samkommun	Söderbacka	Gunveig		X				
Me Itse ry	Osara	Jaana		X				
Nuorten Ystävät - palvelut Oy	Ruonakan-gas	Santra	X					
Omaisten edustaja	Sillanpää	Jarmo	X		Lehtonen	Veijo	X	
OmaPolku ry	Myllylä	Anne		X	Rantanen	Valtteri		X
Parik-säätiö	Sievinen	Taija	X					
Pirkanmaan sairaan-hoitopiirin kunta-yhtymä	Saranpää	Tarja		X	Borenius	Jyrki	X	
Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky	Joronen	Heikki		X	Tarkkonen	Jaana	X	
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri	Lauri-Hettula	Päivi		X	Laitinen	Pentti		X
Rinnekoti-Säätiö	Granö	Sirpa	X		Rimpiläinen	Maija	X	
Steg för Steg	Tallberg	Jonne		X				
Tampereen kaupunki	Ruuska	Tuire		X	Räsänen	Marjaa-na		X
Turun kaupunki	Kiiski	Kaisa		X	Lehtonen	Anita	X	
Työnantajasektorin edustaja	Liimatta	Jari		X				
Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymä	Valtonen	Pirjo	X		Etholén	Eeva		X

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Timo Pesu avasi kokouksen klo 12.00.

2. Kokouksen asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin sellaisenaan. (Kokouksen kuluessa asialistan kohtien 8 ja 9 käsittelyjärjestys vaihdettiin toisin päin.)

3. Läsnäolijat

Läsnä- ja poissaolijat todettiin yllä olevan listan mukaisesti.

4. Edellisen kokouksen muistion tarkastaminen

Edellisen kokouksen muistioon ei ollut huomautettavaa tai korjattavaa.

5. Aamupäivän tutustumiskäynnin kommentointi

Tutustumiskäynnin kohteena oli Vantaan kaupungin työ- ja päivätoiminta, työvalmennus sekä henkilökohtaisen budjetoinnin kokeilu. Vantaan kaupungin esittelydiat ovat muistion liitteenä.

Kokouksessa käyty keskustelu tutustumiskäyntiin liittyen on dokumentoitu muistion liitteenä olevissa kokouksen esitysdioidissa.

6. Kokemuksia työllistymisen tukemisesta: Kehitysvammaliiton ja K-kauppiasliiton Monenlaisia tuloksetekijöitä -hanke.

Työvalmentaja Johanna Kinnunen esitteli Kehitysvammaliiton ja K-kauppiasliiton yhteistyöhanketta, jossa pyritään työllistämään kehitysvammaisia henkilöitä K-ketjun kauppoihin. Johannan esitys on osana muistion liitteenä olevia kokouksen esitysdiota.

Projektissa tuotettu, työnantajille suunnattu video on nähtävissä osoitteessa

<http://www.kehitysvammaliitto.fi/suomeksi/koulutus-ja-kehittaminen/kehittamishankkeet/monenlaisia-tuloksetekijoita/tyonantajalle/tuloksetekijoita-tyollistamassa/>.

7. Valiokunnan jäseniltä saadut näkökulma-/kysymysehdotukset STM:n TEOS-työryhmälle

Keskusteltiin STM:n TEOS-työryhmän kuntakyselyyn ehdotettavista kysymyksistä/näkökulmista. Osallistujien kysymys- ja näkökulmaehdotukset löytyvät muistion liitteenä olevista kokouksen esitysdioidista.

8. KVANK:n yksilöllisen tuen laatukriteerit suhteessa työn ja päivätoiminnan pohdintoihin

Kehitysvammaliiton Koulutus ja vaikuttaminen -yksikön johtaja, KVANK:n laatuvaliokunnan puheenjohtaja Susanna Hintsala alusti KVANK:n laatuvaliokunnan työstämistä yksilöllisen tuen laatukriteereistä. Susannan esitys on muistion liitteenä olevissa kokouksen esitysdioidissa.

Keskustelua:

- Asumista koskevien yksilöllisen tuen laatukriteerien työstäminen aloitettiin laatuvaliokunnassa "perkaamalla" ja avaamalla asumiseen liittyviä termejä ja käsitteitä. Pohdittiin esimerkiksi sitä, mistä käsitteistä asumisessa halutaan päästä eroon ja mitä käsitteitä halutaan jatkossa käyttää. Sanoilla on paljon voimaa, ja siksi käytettävät termit, sanat ja käsitteet on mietittävä tarkkaan esimerkiksi vision ja laatukriteerien työstämisessä.
- Yksilöllisen tuen laatukriteerit työstettiin laatuvaliokunnassa noin vuoden aikana. Laatukriteerien työstämisessä oli haasteena pitää laatukriteerien näkökulmana kehitysvammaisen henkilön näkökulma. Laatukriteerit tuppasivat työstämisvaiheessa

”karata” järjestelmäkeskeisiksi. Laatuksiteerit haluttiin lopulta myös nimetä siten, että yksilön näkökulma korostuu. Siksi laatuksiteerien nimenä on yksilöllisen tuen laatuksiteerit eikä asumispalveluiden laatuksiteerit.

- Laatuksiteereitä työstettiin pienemmissä ryhmissä, jotka työstivät kriteeristön osia. Työryhmien työskentelyn etenemistä ja tuotoksia käsiteltiin laatuvaliokunnan kokouksissa. Tämä on suositeltava toimintamalli myös työn ja päivätoiminnan valiokunnassa, jotta yleiskeskusteluista päästään konkreettiseen työstämiseen.
- Laatuksiteerit ovat myös tärkeää vaikuttamistyötä: laatuksiteereihin on kirjoitettu sisään toivottuja kehityssuuntia (esimerkiksi henkilökohtaisesta budjetoinnista).
- Yksilöllisen tuen laatuksiteerien liitetaulukko toimii käytännöllisenä tsekkauslistana palvelujen järjestäjille ja tuottajille: mitkä asiat ovat ”vihreällä”, mitkä ”keltaisella” ja mitkä ”punaisella”.
- Yksilöllisen tuen laatuksiteerien tunnetuksi tekeminen oli laatuvaliokunnan yksi toimintamuoto: kriteeristön valmistumisen jälkeen laatuvaliokunta järjesti alueellisia tilaisuuksia, joissa laatuksiteereitä tehtiin tutuiksi alan toimijoille. Tiedotustyö on myös alkanut kantaa hedelmää: tiedossa on, että laatuksiteerejä hyödynnetään niin valtakunnallisella tasolla kuin palveluntuottajien parissa.
- Yksilöllisen tuen laatuksiteerit koostuvat kuudesta osa-alueesta. Mahdolliset tulevat työn ja päivätoiminnan laatuksiteerit kannattaa perustaa tälle samalle pohjalle, eli perusrakennetta osa-alueineen kannattaa hyödyntää niin pitkälti kuin mahdollista. Ei ole järkevää, että KVANK työstää monia toisistaan irrallisia kriteeristöjä. Työn ja päivätoiminnan laatuksiteerit kannattaisi työstää nyt olemassa olevan laatuksiteeristön täydennykseksi pohtimalla, miltä osin nykyiset laatuksiteerit ovat päteviä myös työssä ja päivätoiminnassa ja miltä osin laatuksiteereihin tarvitaan erityisesti työhön ja päivätoimintaan liittyviä lisäosioita. Lopputuloksena olisi yksi yksilöllisen tuen laatuksiteeristö, jossa on tarkasteltavan palvelukokonaisuuden (asuminen, päivätoiminta, työ) kannalta eri osioita. Lisäksi olisi hyvä valmistella samantyyppinen liitetaulukko kuin asumiseen liittyen laatuksiteerien täyttymisen seurannan/”mittaamisen” tueksi.

9. Valiokunnan työskentelyn organisointi: määräaikaiset alajaokset ja valiokunnan yhteiset kokoontumiset

Puheenjohtaja ja sihteeri esittelivät ehdotuksen työn ja päivätoiminnan valiokunnan työskentelyn organisoimisesta pienempinä työryhminä (ks. muistion liitteenä olevat kokouksen esitysdiat).

Keskustelua:

- Onko liian aikaista lähteä heti kehittämään laatuksiteerejä? Mahdollisiin laatuksiteereihin pitää tulla ”seinien” lisäksi paljon paljon muuta. Ehkä olisi fiksum visioida ilman perinteistä/tämänhetkistä ”laitoskeskeistä” ajattelua, mitä mielekäs päiväaikainen toiminta voisi olla. Purettaisiin siis ensin laitoskeskeisen/nykyrakenteisiin sidotun ajattelun kahleita, ennen kuin ryhdytään työstämään laatuksiteerejä. Ensin pitäisi visioida sitä, mitä haluamme työn ja päivätoiminnan olevan tulevaisuudessa. Pitäisi ensin unohtaa nykyiset käytännöt, rakenteet ja talouden reunaehdot, jotta löydämme ajatuksen siitä, mitä työn ja päivätoiminnan pitäisi olla 10-20 vuoden kuluttua. Ehdotus: perustetaan ensin visiointiin keskittyvä työryhmä, ja vasta visioon löytymisen jälkeen ryhdytään työstämään työn ja päivätoiminnan laatuksiteerejä yksilöllisen tuen laatuksiteereihin nojautuen.
- Ensin pitää visioida sitä, millaista toiminnan pitäisi tulevaisuudessa olla. Tämän pitää määrittää sitä, millaisia laatuksiteerejä ryhdytään laatimaan. Emme kai halua lähteä hakemaan laatuksiteerejä nykyiselle toiminnalle, jossa on paljon kehitettä-

vää.

- Pienempien työryhmien kokouksia on syytä pitää myös muualla kuin Helsingissä.
- Jos pienemmät työryhmät organisoidaan alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti erilliseksi päivätoiminnan työryhmäksi ja erilliseksi työelämäosallisuuden työryhmäksi, voi syntyä – sekä meille että muille – se vaikutelma, että päivätoiminta-työryhmä käsittelee vaikeavammaisten henkilöiden kysymyksiä ja työelämäosallisuus-työryhmä lievemmin vammaisten henkilöiden kysymyksiä. Perinteinen jako voi johdattaa siihen, että rajaudumme itsekkin liiaksi nykyisiin rakenteisiin ja ajatuksiin.
- Työryhmien perustaminen päivätoiminta – työelämäosallisuus -jaolle leimaa jo heti ihmisiä. Ei pidä lähteä visioimaan nykyisistä, vaan sisällöistä käsin.
- Kehitysvammaisen ihmisen mahdollisuus urakehitykseen katkeaa päivätoiminta - työelämäosallisuus -jaottelulla. Pitää rohkeammin miettiä uusia toimintamalleja ja -ideoita, miten ihminen voi elää elämäänsä ilman sektorirajoja.
- Asiakkaan/päämiehen ääni on oltava kuuluvissa jo siinä vaiheessa, kun uutta ryhdytään visioimaan.
- Arjen keskiössä -hankkeessa on haettu innovatiivisia asumisratkaisuja. Hankkeen työpajoissa päämiesten näkemyksiä on nostettu esille työpajoissa.
- Veijo Lehtonen tehnyt Me Itse -johtoryhmälle kyselyn siitä, mitä toivovat työelämään liittyen.
- Mihin päivääikäisen toiminnan tulisi vastata? Ihmisoikeudet, yksilöllisyys, osallisuus, lainmukaisuus → 3 työryhmää?
- Simon Duffyn kansalaisuusjäsenitys: oman elämän suunta – tuettu päätöksenteko – omat rahat – oma työpaikka/päivätoiminta – yksilölliset tarpeet – panos yhteiskunnalle.
- Mitä elämässä halutaan ja tarvitaan, jotta täällä selvitään ja pärjätään? Tältä pohjalta pitäisi suunnitella yksilöllistä päivätoimintaa/työelämäosallisuutta?
- Tarvitaan työryhmä määrittelemään, mikä on päivätoimintaa ja mikä työtoimintaa. Kriteereihin täytyy kirjoittaa sisään urapolut. Tarvittaisiin ennen kaikkea työtoiminnan ja päivätoiminnan rajapinnan määrittelyä. Palkkatyöllistymisen tukemisen parissa voitaisiin lähteä työskentelemään heti.
- Palkkatyöllistymisessäkin on useita avoimia kysymyksiä, kuten se, mikä on kunnan järjestämistä kuuluvalle kuuluvan päivätoiminnan/työtoiminnan/mielekkään päivääikäisen toiminnan suhde palkkatyöllistymispolulle.
- Käsitteiden määrittely on osa vision työstämistä.
- Pitäisikö visioinnissa lähteä liikkeelle yksilöllisen tuen laatukriteerien osa-alueista käsin. Löytyisikö visio niiden kautta?
- Visioinnissa ei pidä unohtaa sitä ryhmää, joka on pysyvästi (nykyisenkaltaisessa) päivätoiminnassa.
- Tarvitaanko kehitysvammaisille henkilöille työelämän erityisjärjestelmä, vai voisiko vapaaehtoistoiminta olla osa uudenlaista visiota?
- Miten tuleva uusi sosiaalihuoltolaki vaikuttaa muodostettavaan visioon? Yleislaki vs. erityislait?

Päätös:

- Päätettiin perustaa työryhmä, jonka tehtävänä on vision muodostaminen koko va-liokunnan työkentästä (päivätoiminta – työtoiminta – palkkatyö).
 - YK-sopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, uudistuva sosiaalihuoltolaki, Simon Duffyn kansalaisuusjäsenitys, yksilöllisen tuen laatukriteerit ovat vision muodostamisen rakennuspuita.
- Kehitysvammaisten henkilöiden näkemykset ovat keskeisiä vision työstämisessä, ja niiden riittävän laajasta selvittämisestä huolehditaan, kuten myös omaisten näkemysten laajasta kartoittamisesta.

- Työryhmän vetäjäksi valittiin vaikuttamistoiminnan esimies Kari Vuorenpää Kehitysvammaisten Tukiliitosta.
- Työryhmän jäseniksi ilmoittautuivat/ehdotettiin seuraavat henkilöt:
 - Pirjo Valtonen, Varsinais-Suomen erityishuoltoapiiri
 - Veijo Lehtonen, omaisedustaja
 - Sirpa Granö, Rinnekotisäitiö
 - Ehdotus: Jaana Osara, Me Itse (tai Me Itsen nimeämä muu henkilö)
 - Elisabeth Pohjanheimo-Vihavainen, Helsingin kaupunki
 - Merja Hento, Eteva
 - Ehdotus: Anne Myllylä/Valtteri Rantanen, OmaPolku
 - Taija Sievinen, Parik-säitiö
 - Ehdotus: Kärkulla samkommunin edustaja
 - Timo Pesu (erityisesti työryhmän ja koko valiokunnan työn yhteensovittamisen näkökulmasta)
 - Marika Ahlstén (erityisesti työryhmän ja koko valiokunnan työn yhteensovittamisen näkökulmasta)
- Valiokunnan sihteeri varmistaa ehdotetuilta henkilöiltä heidän halukkuutensa ja mahdollisuutensa osallistua työryhmän työskentelyyn.
- Valiokunnan sihteeri lähettää työryhmän jäsenille työryhmän vetäjän tekemien ajankohtaehdotusten pohjalta kyselyn, jonka avulla pyritään löytämään mahdollisimman monelle sopivat kokousajankohdat.
 - Työryhmän ensimmäinen kokoontuminen pidetään vasta valiokunnan seuraavan kokouksen (12.2.2013) jälkeen, koska kokouksessa kuultaneen Eveliina Pöyhöseltä ja Jaana Paanetojalta näkökulmia, joita on aivan olennaista sisällyttää visiotyöskentelyyn.

Valiokunnan seuraavat kokoukset:

- Tiistai 12.2.2013 klo 10.00-15.00 (lounastauko 12.00-13.00), Kehitysvammaliitto
 - Alustajina neuvotteleva virkamies Eveliina Pöyhönen, STM (sosiaalihuollon työelämäosallisuus) sekä Työneuvoston päätoiminen sihteeri, OTL, varatuomari Jaana Paanetoja, TEM (kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnan ja työllistymisen työoikeudellisia näkökulmia)
- Maanantai 13.5. klo 10.00-15.00. Paikaksi sovittiin alustavasti Bovalliusammattiopisto, Turku. Paikka vahvistetaan myöhemmin.
- Syksyn (alustavat) kokousajankohdat sovitaan helmikuun kokouksessa.

10. Alajaostyöskentelyn tavoitteiden määrittelyä tuplatiimityöskentelynä

Ei käsitelty.

11. Alajaosten työskentelysuunnitelmien laatimista

Ei käsitelty.

12. Muut mahdolliset asiat

Ei muita asioita.

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.50.

- Liitteet:
- Liite 1. Kokouksen diaesitys
 - Liite 2. Diaesitys Vantaan kaupungin työ- ja päivätoiminnasta
 - Liite 3. Diaesitys Vantaan kaupungin työvalmennuksesta